

การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

Innovation Development to Promote Reading “Song Poom Phoom Muang
Mahasarakham” for upper Elementary Students in Small-Sized Primary
Schools

วัชระ ลามัชฌิมา¹ และสมัย วรรณอุดร²

Watchara Lamatchima and Smai Wannaudorn

Received: May 13, 2024

Revised: October 25, 2024

Accepted: November 08, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 2) ประเมินและสะท้อนคิดต่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรม โดยใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม และระยะที่ 3 การประเมินและสะท้อนคิดต่อกิจกรรม ใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 11 คน ประกอบด้วย นักออกแบบนวัตกรรม 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3 คน ด้านการผลิตนวัตกรรมการสอน 3 คน และด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 คน เลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพสูงสุด คือ ด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม มีค่าความเหมาะสมอยู่ที่ระดับ 4.80 ระดับคุณภาพ มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านที่มีคุณภาพต่ำสุดจากการประเมิน คือ ด้านรูปแบบของนวัตกรรม ระดับความเหมาะสมอยู่ที่ 4.54 ระดับคุณภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด คุณภาพในภาพรวมของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งชุดก่อนการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีค่าคุณภาพอยู่ที่

¹⁻² มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; Mahasarakham University

4.67 ระดับคุณภาพ เหมาะสมมากที่สุด และ 2) ผลการประเมินและสะท้อนคิดที่มีต่อนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การสะท้อนคิดต่อกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ถือว่าเป็นการนำเอาองค์ความรู้ที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ถูกมองข้ามไป นำมาพัฒนาเป็นบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง เป็นการให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิต ชุมชนของตนเอง คุณภาพของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านมีระดับคุณภาพรายด้านทุกด้าน อยู่ระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อประเมินคุณภาพโดยรวมของนวัตกรรมที่ประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.79 ระดับคุณภาพ มีความเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย, โรงเรียนขนาดเล็ก, ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม

Abstract

The purposes of this research article were 1) to design and develop an innovation to promote reading; and 2) to evaluate and reflect on the innovation to promote reading on “Song Poom Phoom Mueang Maha Sarakham” for upper primary school students in small-sized primary schools. The study was divided into 3 phases: Phase 1: study of concepts and theories; Phase 2: development of innovations using local content in Maha Sarakham Province; and Phase 3: evaluation and reflection on innovations. A rating scale assessment was used. The sample consisted of 11 people, consisting of 2 innovation designers, 3 experts in Thai language teaching, 3 experts in teaching innovation production, and 3 experts in using local wisdom. The purposive sampling was used. The statistics used were mean and percentage. The research results found that 1) the quality of the innovation created by the researcher in all 6 aspects found that the aspect with the highest quality was the value and benefit of the innovation, with a suitability value of 4.80, the quality level was the most appropriate. The aspect with the lowest quality from the evaluation was the innovation form, with a suitability value of 4.54, the quality level was the most appropriate. The overall quality of the whole reading promotion innovation before

using it with the sample group had a quality value of 4.67, the quality level was the most appropriate; 2) the evaluation and reflection results on the reading promotion innovation on “Song Poom Phoom Mueang Maha Sarakham” for upper primary school students in small-sized schools of the sample group found that reflection on the developed innovation was considered to be the application of important knowledge, especially in the local area that has been overlooked, to develop it into a lesson for students to learn about their own local culture. It was an emphasis on the way of life and their own community. The quality of the reading promotion innovation had a quality level in all aspects at the most appropriate level. When the average value was calculated to assess the overall quality of the innovations assessed from the sample group, the average score was 4.79, which was the most appropriate quality level.

Keywords: Innovation to Promote Reading, Upper Primary School Students, Small-Sized Schools, Song Poom Phoom Mueang Maha Sarakham

บทนำ

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมการอ่านเป็น หัวใจของการพัฒนา ทั้งพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมสารสนเทศและสังคมแห่งความรู้ ทักษะการอ่านและการรู้หนังสือ (Reading & Literacy) เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาสู่ความสำเร็จ และเป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร, 2564) ปัญหาการอ่านออกเขียนได้นั้นเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ ให้มีปัญหามาไปด้วย การอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ของนักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงวิกฤตคุณภาพการศึกษาของประเทศโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้าน (สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 3, 2561)

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้เต็มประสิทธิภาพเนื่องจากมีข้อจำกัดที่ต้องบริหารจัดการบนความขาดแคลนและความไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้านตลอดมา (จารุวรรณ นาดัน, 2556) ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนของเด็กไทยเมื่อวัดจากการทดสอบโอ-เน็ต (O-Net) และ PISA (Programme for International Student Assessment)

พบว่า ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในประเทศสมาชิก OECD (องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ) และต่ำกว่าความคาดหวังของหน่วยงานรัฐที่กำหนด (Bangkokbiznews, 2022)

การพัฒนาทักษะของนักเรียนในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีการพัฒนาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและนักเรียนเข้าถึงได้ง่าย การออกแบบและสร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนและครูผู้สอนจะต้องมีทักษะในการพัฒนานวัตกรรม เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา ทำให้เกิดผลในเชิงบวก สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ บริบทชุมชน และสังคมและปัญหาของนักเรียน

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมจึงได้คิดพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่เป็นสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน คือ ใช้เนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่าน กระตุ้นความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ภูมิใจและรักในวัฒนธรรมท้องถิ่น นำไปสู่การส่งเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อประเมินและสะท้อนคิดต่อยอดนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งได้แบ่งวิธีการวิจัยเป็น 3 ระยะ มีขั้นตอนดังนี้

1. ระยะที่ 1 ขั้นการศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพบริบท (Contextual Study) ศึกษาสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็กในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.2 ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) โดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายทำการบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบนวัตกรรม

1.3 สังเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.4 จัดองค์ความรู้ที่ได้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” เป็นแผนผังกรอบแนวคิดและอธิบายเชิงพรรณนา

1.5 นำกรอบแนวคิดการออกแบบนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมกับการออกแบบนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะที่ได้มา ปรับปรุงแก้ไขและนำมาพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ระยะที่ 2 ขั้นการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1 กำหนดตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะนำเสนอโดยใช้เนื้อหาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคามเป็นหลักในการแบ่งหน่วยการเรียนรู้

2.2 ดำเนินการสร้างนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอาศัยพื้นฐานจากกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านในแต่ละองค์ประกอบ

2.3 นำแบบจำลองหนังสือ (Dummy) ที่เป็นแนวทางในการจัดทำรูปเล่มเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ โดยอาจารย์ที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมการเรียนรู้ในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ ปรับประยุกต์ใช้ให้มีความเป็นเนื้อหาวิชาภาษาไทย และควรแทรกการสร้างเสริมเจตคติ

2.4 นำนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านฯ ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ดังนี้ 1) ด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน 2) ด้านการออกแบบนวัตกรรม จำนวน 3 คน 3) ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 3 คน ประเมินและสะท้อนคิดต่อการพัฒนานวัตกรรมฯ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์การตัดสินประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านโดยกลุ่มเป้าหมาย ยึดเกณฑ์ตัดสิน ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสินว่ามีความเหมาะสมในการนำนวัตกรรมไปใช้

5) นำผลการประเมินรายด้านของแต่ละหน่วยการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงสถิติ รายหน่วย และสรุปโดยภาพรวมทั้งชุดของนวัตกรรมฯ ที่พัฒนาขึ้น แล้วสรุปและอภิปรายผลการประเมิน ส่วนข้อมูลที่เป็นการสะท้อนคิดต่อการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็กเสนอข้อมูลเป็นเชิงพรรณนา

6) ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน

7) จัดพิมพ์รูปเล่มนวัตกรรมฉบับสมบูรณ์

3 ระยะที่ 3 ขั้นการประเมินและสะท้อนคิดต่อนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก กระบวนการประเมิน (Evaluation Process) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็กมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านฯ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 คน ทำการประเมินความเหมาะสมและสะท้อนคิดต่อการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์การตัดสินประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านโดยกลุ่มเป้าหมาย ยึดเกณฑ์ตัดสิน ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสินว่ามีความเหมาะสม

3.2 นำผลการประเมินรายด้านของแต่ละหน่วยการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงสถิติ แล้วสรุปและอภิปรายผลการประเมิน ส่วนข้อมูลที่เป็นการสะท้อนคิดเสนอข้อมูลเป็นการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพของนวัตกรรมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม”ฯ โดยภาพรวม

ด้านที่	หน่วยการเรียนรู้ที่										คุณภาพรวม รายด้าน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	4.78	4.75	4.73	4.62	4.22	4.64	4.42	4.44	4.20	4.62	4.54
2	4.83	4.53	4.79	4.77	4.56	4.66	4.64	4.79	4.72	4.64	4.69
3	4.74	4.51	4.56	4.79	4.85	4.79	4.61	4.81	4.64	4.67	4.69
4	4.74	4.55	4.70	4.58	4.67	4.63	4.55	4.81	4.78	4.70	4.67
5	4.70	4.59	4.81	4.74	4.70	4.74	4.52	4.77	4.41	4.63	4.66
6	4.76	4.61	4.89	4.83	4.67	4.83	4.80	4.89	4.89	4.86	4.80
คุณภาพ รายหน่วย	4.75	4.59	4.74	4.72	4.61	4.71	4.59	4.75	4.60	4.68	4.67

จากตารางเมื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เส้นทางครามงามวัฒนธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 คำคุณเมืองเก่าเชียงใหม่ มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับ 4.75 ระดับคุณภาพ เหมาะสมมากที่สุด และหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพน้อยที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ลำน้ำเสียงกลองยาวและหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ถิ่นนามพระธาตุนาดูน ซึ่งมีระดับคุณภาพเท่ากันคือ 4.59 ระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด

ผลการประเมินรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่าด้านที่มีคุณภาพสูงสุด คือ ด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม มีค่าความเหมาะสมอยู่ที่ระดับ 4.80 ระดับคุณภาพ มีความเหมาะสมมาก

ที่สุด ด้านที่มีคุณภาพต่ำสุดจากการประเมิน คือ ด้านรูปแบบของนวัตกรรม ระดับความเหมาะสม อยู่ที่ 4.54 ระดับคุณภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์ในภาพรวมพบว่า มีค่าคุณภาพอยู่ที่ 4.67 ระดับคุณภาพ เหมาะสมมากที่สุด

2. การประเมินคุณภาพและสะท้อนคิดต่อนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิ เมืองมหาสารคาม”ฯ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	
1	รูปแบบของนวัตกรรม		
1.1	การออกแบบนวัตกรรมมีรูปแบบสื่อการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
1.2	มีช่องทางการเข้าถึงเนื้อหานวัตกรรมที่หลากหลาย	4.20	เหมาะสมมาก
1.3	ส่วนประกอบของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านมีความครบถ้วน อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย เหมาะกับวัยของผู้อ่าน	4.70	เหมาะสมมากที่สุด
1.4	มีความทันสมัยแปลกใหม่แตกต่างไปจากหนังสือเรียนทั่วไป	4.30	เหมาะสมมาก
1.5	เป็นนวัตกรรมที่มีการประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
	คะแนนรวมรายด้านรูปแบบของนวัตกรรม	4.56	เหมาะสมมากที่สุด
2	เนื้อหา		
2.1	เนื้อเรื่องที่อ่านเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ ทำให้ผู้อ่านได้ศึกษาข้อมูลในท้องถิ่นของตนเอง	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
2.2	ชื่อเรื่องและเนื้อหามีความสอดคล้องกัน	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
2.3	เนื้อหามีความแปลกใหม่ และมีช่องทางในการสืบค้นเพิ่มเติม	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
2.4	เนื้อหามีการส่งเสริมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และสามารถจดจำได้นาน	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
2.5	เนื้อหาส่งเสริมความคิดและจินตนาการ	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.6	การเล่าเรื่องในบทอ่านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
	คะแนนรวมรายด้านเนื้อหา	4.88	เหมาะสมมากที่สุด
3	สื่อและภาพประกอบ		
3.1	ความสมจริงและการใช้สีสันทันของภาพประกอบ	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
3.2	ความชัดเจนของภาพประกอบในการสื่อความหมาย	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3.3	ความถูกต้องเหมาะสมของภาพประกอบ	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3.4	ความสอดคล้องของภาพและเนื้อเรื่อง	4.90	เหมาะสมมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	
3.5	ขนาดของภาพมีความเหมาะสม	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
3.6	สัดส่วนระหว่างภาพกับเนื้อเรื่องมีความเหมาะสม	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนรวมรายด้านสื่อและภาพประกอบ		4.87	เหมาะสมมากที่สุด
4.	การนำเสนอโน้ตค้นของนวัตกรรม (การใช้ข้อมูลในท้องถิ่น)		
4.1	การใช้ข้อมูลในท้องถิ่นมีความชัดเจน ทำให้รับรู้ข้อมูลได้จากการอ่านนวัตกรรม	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
4.2	การใช้ข้อมูลในท้องถิ่นมีความน่าสนใจ	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
4.3	ข้อมูลที่ได้รับเป็นความรู้ที่ระดับความยากง่ายของการใช้ข้อมูลในท้องถิ่นมีความเหมาะสมกับวัย	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนรวมด้านการนำเสนอโน้ตค้นของนวัตกรรม (การใช้ข้อมูลในท้องถิ่น)		4.83	เหมาะสมมากที่สุด
5	การใช้ภาษา		
5.1	ความถูกต้องในการใช้ภาษา การใช้ภาษาดึงดูดทำให้อยากอ่านต่อ มีการเขียนสะกดคำถูกต้อง	4.70	เหมาะสมมากที่สุด
5.2	ความชัดเจนของถ้อยคำอ่านเข้าใจง่าย น่าติดตาม	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.3	มีการอธิบายคำศัพท์ยากในบทอ่านเพิ่มเติมทำให้เข้าใจง่ายขึ้น	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนรวมด้านการใช้ภาษา		4.87	เหมาะสมมากที่สุด
6	คุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม		
6.1	นวัตกรรมนี้เป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านได้จริง	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
6.2	ช่วยให้องค์ความรู้ที่มีในท้องถิ่นได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น	4.70	เหมาะสมมากที่สุด
6.3	ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง	4.70	เหมาะสมมากที่สุด
6.4	มีความสะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
6.5	สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ได้	4.90	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนรวมรายด้านคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม		4.78	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง พบว่า คุณภาพของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีระดับคุณภาพอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ในทุก ๆ ด้าน เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อประเมินคุณภาพโดยรวมของนวัตกรรมที่ประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมของนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” ฯ ที่ประเมินโดยกลุ่มตัวอย่าง

ด้านที่	คะแนนรวมรายด้าน	ระดับคุณภาพ
รูปแบบของนวัตกรรม	4.56	เหมาะสมมากที่สุด
เนื้อหา	4.88	เหมาะสมมากที่สุด
สื่อและภาพประกอบ	4.87	เหมาะสมมากที่สุด
การนำเสนอโน้ตทัศน์ฯ	4.83	เหมาะสมมากที่สุด
การใช้ภาษา	4.87	เหมาะสมมากที่สุด
คุณค่าและประโยชน์ฯ	4.78	เหมาะสมมากที่สุด
รวมคุณภาพทุกด้าน	4.79	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า คุณภาพของนวัตกรรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.79 ระดับคุณภาพ มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากในการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุดนี้ มีกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาที่เหมาะสมโดยมีการศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎีของการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน และพัฒนานวัตกรรมขึ้นตามหลักการและทฤษฎีที่ศึกษา มีการกำหนดจุดประสงค์ตัวชี้วัดรายหน่วย มีการคัดสรรเนื้อหาตามแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ข้อมูลในท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ใกล้ตัว และผู้เรียนสามารถมองภาพได้ง่าย เนื่องจากเป็นบริบทสังคมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนเอง และนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการอ่าน ในรายวิชาภาษาไทยและบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ การสะท้อนคิดต่อการพัฒนานวัตกรรมฯ รูปแบบนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” ผู้พัฒนานวัตกรรมมีการใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่นมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และสามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการหวงแหนและรักษา ศึกษาและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง การนำเสนอโน้ตทัศน์หลักคือการนำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดมหาสารคาม มาพัฒนาต่อยอดเป็นบทอ่านในนวัตกรรม ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนผ่านนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะการอ่านในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักพื้นฐานที่นักเรียนต้องมี หากนักเรียนอ่านได้ ก็จะทำให้เรียนในรายวิชาอื่น ๆ ได้ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” ได้กำหนดให้มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้านทุกด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.67 ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” มีการศึกษาค้นคว้าก่อนพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงว่าสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ นวัตกรรมการศึกษาที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่อยู่ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับการศึกษาของกัญพร เอี่ยมพญา และคณะ (2565) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนขนาดเล็ก : ปัญหาที่ต้องตัดสินใจ พบว่า ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นปัญหาที่สามารถดำเนินการได้ โดยต้องมีนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่อง การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องคำนึงถึงสิทธิทางการศึกษาของเด็กทุกคน ต้องไม่สร้างภาระให้กับผู้ปกครองหรือหากทำให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการดำเนินการว่าเป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพให้กับผู้เรียน การดำเนินการนี้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยหลักการสร้างหลักสูตร Tabla (ขวลิต ชูกำแพง, 2555) ที่เสนอรูปแบบการสร้างหลักสูตรนั้นประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นของการสร้างหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล และขั้นตอนที่สำคัญของการสร้างและพัฒนาหลักสูตร คือ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้อีก ทั้งควรมีการประเมินผลหลักสูตรเพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียนรวมทั้งเป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ จึงทำให้ได้หลักสูตรโรงเรียนที่มีองค์ประกอบที่ชัดเจน สอดคล้องกับการวิจัยของชโรชนีย์ ชัยมินทร์ และพิชญาภา ยวงสร้อย (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนยุคดิจิทัล พบว่า การอ่านหนังสือมีประโยชน์เพื่อช่วยพัฒนาทั้งด้านความคิด เชาวน์ปัญญา และเป็นพื้นฐานของการต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การส่งเสริมการอ่านเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่รูปแบบของการอ่านหนังสือในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในและนอกห้องเรียน โรงเรียนยุคดิจิทัล ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกัน

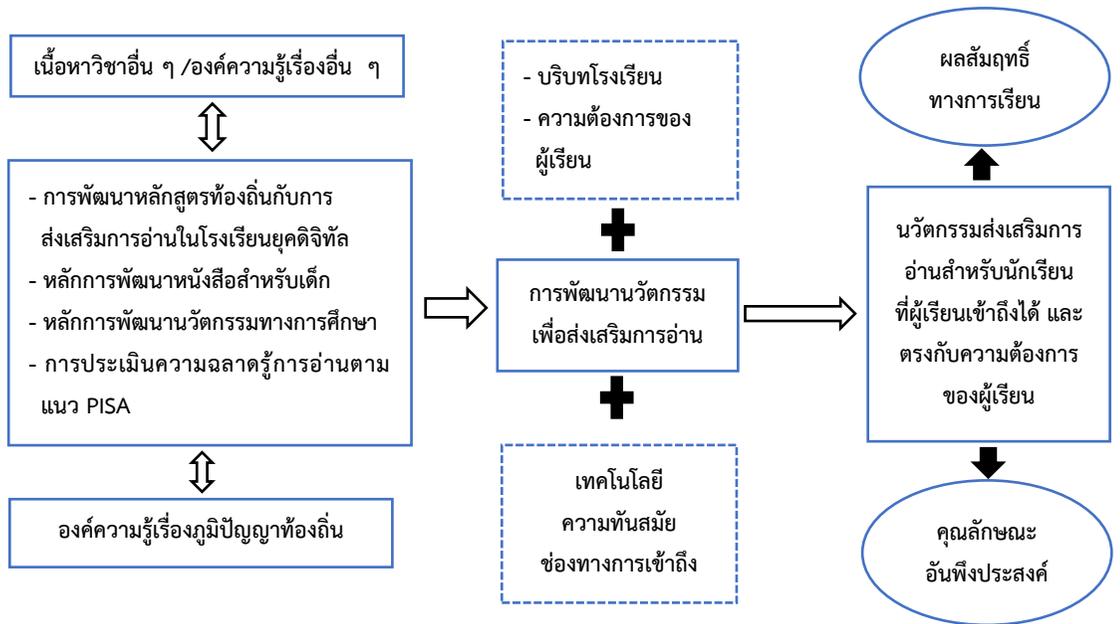
ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียน การสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขที่จะเรียนรู้

2. การประเมินและสะท้อนคิดต่ออนวัตกรรมการส่งเสริมการอ่านชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า จากการนำนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นวัตกรรม มีคุณภาพอยู่ที่ระดับ เหมาะสมมากที่สุด ระดับคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.79 เนื่องจากนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่มีระบบ มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี จิตวิทยาสำหรับเด็ก ตลอดจนหลักการในการสร้างนวัตกรรม มีการตรวจสอบคุณภาพผ่านผู้เชี่ยวชาญ และมีการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญกระทั่งนวัตกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จริง ทำให้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในระดับเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของจารุณี การี (2554) ได้ทำการวิจัยนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียนภาษาไทยของครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ครูระดับชั้นประถมศึกษาใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมวิธีการสอน และด้านนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

จากการศึกษาผลการสะท้อนคิดต่อการพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่าน ชุด “ส่องปุมภูมิเมืองมหาสารคาม” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ในการพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่าน ต้องศึกษาหลักการและแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ต้องมีความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนที่จะนำไปใช้ ตลอดจนบริบทความต้องการของครูผู้สอน ผู้เรียน บริบทของโรงเรียนที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ด้วย

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีการศึกษาปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาหรือผู้เรียนว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด การใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่นหรือเนื้อหาวิชาใด ๆ มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านต้องตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนที่จะนำไปใช้ มีการศึกษาบริบทความต้องการของครูผู้สอน ผู้เรียน บริบทของโรงเรียนที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ การศึกษารูปแบบวิธีการในการนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ โดยใช้ความรู้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพิ่มช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และเป็น การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนผัง ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีแนวทางในการบริหารจัดการโดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน หรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยควรมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร่วมกับโรงเรียนในสังกัด
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรมีการส่งเสริมพัฒนาให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โดยใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือองค์ความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ มาใช้ในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ต้องใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ นวัตกรรมทางการศึกษาร่วมด้วย
4. ครูผู้สอนควรพัฒนาตนเองในด้านการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมที่ใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นและในทุกรายวิชาสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมความสามารถ

ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะเกิดกับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัญพร เอี่ยมพญา และคณะ. (2565). โรงเรียนขนาดเล็ก : ปัญหาที่ต้องตัดสินใจ. *วารสารสิรินธรปริทัศน์*, 23(1), 316-329.
- จารุณี การี. (2564). นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียนภาษาไทยของครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *อินฟอร์เมชั่น Information*, 28(2), 43-63.
- จารุวรรณ นาดัน. (2556). *นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชโรชินี ชัยมินทร์ และพิชญาภา ยวงสร้อย. (2562). การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 21(3), 356-368.
- ชวลิต ชุกาแพง. (2555). *หลักสูตร : การวิจัยและการพัฒนา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร. (2564). การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ ชุด หนูมานอ่านออกเขียนได้ใน 1 เดือน. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (ฉบับออนไลน์)*, 13(38), 141-148.
- สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 3. (2561). *นโยบาย : 8 การอ่านออกเขียนได้*. เข้าถึงได้จาก http://www.reo3.moe.go.th/web/images/download/Policy2561/Policy_08.pdf.
- Bangkokbiznews. (2022). *how to develop children Able to read, write and analyze*. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/social/ 930515>.